

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 444/2021-90

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného ATLegal, s. r. o., Mlynské nivy 73, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Obdo/35/2020 z 24. marca 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia (i) základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), (ii) základného práva na rovnosť v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a (iii) základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní v civilnom spore. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Okresný súd rozsudkom z 27. septembra 2017 pre nedostatok naliehavého právneho záujmu zamietol žalobu žalobcu z 20. júna 2008, ktorou sa proti sťažovateľovi ako žalovanému 1 a žalovanému 2 domáhal určenia toho, že zmluva o odškodnení uzavretá medzi žalovaným 1 a žalovaným 2 je neplatná a že žalovaný 1 nemá nárok na žiadne odškodnenie od žalobcu podľa zmluvy o odškodnení v súvislosti s určením neplatnosti zmluvy o prevádzke vodnej elektrárne. Okresný súd vychádzal z toho, že 22. marca 2006 právny predchodca žalovaného 2

a sťažovateľ uzavreli zmluvu o odškodnení, ktorá mala nadobudnúť účinnosť súčasne s nadobudnutím účinnosti zmluvy o prevádzke vodnej elektrárne. Predmetom zmluvy o odškodnení bol záväzok právneho predchodcu žalovaného 2 odškodniť sťažovateľa v prípade, ak bude zmluva o prevádzke vodnej elektrárne ukončená pred dohodnutým termínom. Zmluva o prevádzke vodnej elektrárne bola uzavretá medzi žalobcom a sťažovateľom 10. marca 2006, no rozsudkom z 9. marca 2015, ktorý nadobudol právoplatnosť 21. apríla 2015, bolo určené, že táto zmluva je neplatná.

3. Nedostatok naliehavého právneho záujmu videl okresný súd v tom, že Civilný sporový poriadok na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku výslovne vylučuje prípustnosť žaloby o určenie právnej skutočnosti, a v tejto súvislosti poukázal na dôvodovú správu k Civilnému sporovému poriadku. Okrem toho okresný súd uviedol, že nemohlo byť legitímnym očakávaním žalobcu, že podaním žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu uzatvoreného medzi sťažovateľom ako žalovaným 1 a právnym predchodcom žalovaného 2 by mohlo dôjsť k odstráneniu jeho právnej neistoty vo vzťahu k sťažovateľovi. Preto na žalobe nebol naliehavý právny záujem ani za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, keďže žalobcovi zo zmluvy o odškodnení uzavretej medzi sťažovateľom ako žalovaným 1 a žalovaným 2 nevznikli žiadne práva a povinnosti.

4. Na odvolanie žalobcu krajský súd rozsudkom z 13. novembra 2019 rozsudok okresného súdu potvrdil. Stotožnil sa s jeho argumentáciou, ktorú doplnil o rozbor vzťahu § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku a § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd považoval za irelevantné to, že rozhodcovský súd 30. júna 2017 zamietol žalobu sťažovateľa proti Slovenskej republike a žalovanému 2 o zaplatenie odškodnenia podľa zmluvy o odškodnení a to, že rozsudkom krajského súdu z 9. marca 2015 bolo určené, že zmluva o prevádzke vodnej elektrárne z 10. marca 2006 je neplatná, keďže tieto rozhodnutia, ktoré sa týkajú iných nárokov, žiadnym spôsobom nepreukazujú existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Svoje rozhodnutie založil na zjednocujúcom a aj na § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku aplikovateľnom stanovisku občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, z ktorého vyplýva, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje ani zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Následne uzavrel, že dovolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu je týmto ojedinelých (extrémnym) prípadom.

6. Tento extrémny dôvod najvyšší súd identifikoval v tom, že krajský súd odôvodnil nedostatok naliehavého právneho záujmu aj odkazom na rozsudok krajského súdu z 9. marca 2015, ktorým bola určená neplatnosť zmluvy o prevádzke vodnej elektrárne, a na rozhodnutie rozhodcovského súdu z 30. júna 2017, no nezdôvodnil, aký vplyv majú tieto rozhodnutia na existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu, čo vedie k nemožnosti preskúmania jeho správnosti, keďže nemožno posúdiť zmysel tohto odkazu na rozhodnutia z iných konaní. Okrem toho nedostatok odôvodnenia krajského súdu najvyšší súd identifikoval v tom, že krajský súd sa otázkou existencie naliehavého právneho záujmu nezaoberal v súvislosti možného rozporu zmluvy o odškodnení a inej zmluvy o výstavbe a prevádzke. Napokon dal najvyšší súd za pravdu žalobcovi v tom, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho tvrdeniami o stave právnej neistoty, ktorý by bol ohrozením žalobcovho právneho postavenia vo vzťahu k právam a povinnostiam vyplývajúcim zo zmluvy o odškodnení.

III.

7. Odhliadnuc od textovo hypertrofickej, poznámkami pod čiarou a tučným či podčiarknutým písmom vyzdobenej na 80 stranách husto a neprehľadne vyjadrenej argumentácie, ktorá je len dôkazom o tom, že právo ako na text zameraná veda má najväčší problém s tým, ako v texte vyjadriť podstatu myšlienky, je zrejmé, že sťažovateľ porušenie svojich základných práv vidí v nesprávnosti namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré namiesto odmietnutia dovolania žalobcu zrušilo rozhodnutie krajského súdu, ktorým bolo potvrdené zamietnutie žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu. Sťažovateľ rôznymi, často sa opakujúcimi textovými figúrami opisuje vady napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorému vytýka, že je nedostatočne odôvodnené, v rozpore s ustálenou súdnou praxou, porušuje princíp právnej istoty, je vnútorne rozporné, vykazuje znaky svojvôle a arbitrárnosti a zjavnej nezlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom základných práv a slobôd.

8. Okrem toho uvádza, že sú dané objektívne pochybnosti o nezaujatosti členky senátu najvyššieho súdu, a to z toho dôvodu, že bola členkou senátu, ktorý na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 3Cob/307/2010 v rozhodnutí z 24. septembra 2011 konštatoval, že naliehavý právny záujem podniku žalobcu na určení neplatnosti zmluvy o prevádzke vodnej elektrárne je daný už len z toho dôvodu, že súd musí posúdiť, či touto zmluvou nedošlo k porušeniu medzinárodnej zmluvy alebo či jej uzavretím nedošlo k obchádzaniu zákona.

IV.

9. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým v civilnom spore bolo na dovolanie zrušené potvrdzujúce rozhodnutie krajského súdu o odvolaní. Prístup ústavného súdu ku kasačným rozhodnutiam najvyššieho súdu v konaní o dovolaní vyplýva z východiska, podľa ktorého aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný

súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019 z 21. novembra 2019).

10. Sťažovateľom namietané rozhodnutie najvyššieho súdu zrušuje rozhodnutie krajského súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté v prospech sťažovateľa, a to zamietnutím proti nemu podanej žaloby z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu. Najvyšší súd v namietanom rozhodnutí nerozhodol medzi stranami spornú a dovolaním znova nastolenú otázku, či na proti sťažovateľovi podanej žalobe je alebo nie je daný naliehavý právny záujem, ale rozhodol o tom, že krajský súd sa zákonne nekonformnou argumentáciou vysporiadal s otázkou naliehavého právneho záujmu, ktorá je medzi stranami, konkrétne žalobcom a žalovaným 2 na strane jednej a sťažovateľom ako žalovaným 1 na strane druhej, sporná. Možno mať pochybnosti o tom, či namietané rozhodnutie najvyššieho súdu je v rovine podústavného procesného práva správne. To platí o to viac, že hoci okresný a krajský súd boli schopné otázku naliehavého právneho záujmu riešiť aj pre ústavný súd zrozumiteľným spôsobom, najvyšší súd v dôsledku nesprávneho zamerania sa na otázku úrovne odôvodnenia krajského súdu nebol schopný dať zrozumiteľnú odpoveď na základnú procesnú otázku, či v dlhoročnom spore je alebo nie je daný naliehavý právny záujem.

11. Tieto pochybnosti o správnosti prístupu najvyššieho súdu, ktorý namiesto vecného vyriešenia sporu o naliehavý právny záujem tak, ako mu bol nastolený dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku, pristúpil k dovolaniu z pohľadu § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, však nemôžu byť základom toho, aby bolo možné dospieť k záveru o porušení ústavných práv sťažovateľa. Prieskum kasačných rozhodnutí či už odvolacej alebo dovolacej inštancie všeobecného súdnictva je celkom prirodzene limitovaný už uvedeným záverom o tom, že takýto prieskum je ústavne významný len vtedy, ak kasačné rozhodnutie formuluje záver, ktorý je spôsobilý zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok. Ďalší priebeh konania je však ovplyvnený len do tej miery, že krajský súd sa bude musieť v odôvodnení svojho nového rozhodnutia vysporiadať s tými časťami svojej argumentácie, ktorú najvyšší súd nepovažoval za dostatočnú. Preto nemožno súhlasiť s argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej je ďalší priebeh civilného sporu zaťažený takou vadou, ktorá nie je v ďalšom konaní napravitelná. Podľa sťažovateľa najvyšší súd rozhodnutie zaťažil záväzným právnym názorom. Tak tomu nie je, keďže najvyšší súd rozhodnutie krajského súdu zrušil nie pre nesprávnosť jeho právneho názoru s vyslovením vlastného právneho názoru, ale pre nedostatky v odôvodnení záveru krajského súdu.

12. Preto nebol dôvod na to, aby bolo možné vysloviť porušenie uvedených práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 47 ods. 3 ústavy či čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré treba vždy vnímať s ohľadom na definitívny výsledok konania pred všeobecnými súdmi. Opačný prístup by bol z pohľadu ústavného nesprávny, keďže by viedol nie k ochrane základných, na výsledok zameraných ústavných práv strán sporového konania, ale k tomu, že ústavný súd by vykonával dohľad nad tým, či opravné inštancie všeobecného súdnictva pri svojich konaniach

definitívne nekončiacich postupoch a rozhodnutiach správne aplikujú podústavné právo. Takýto prístup by bol celkom nesprávny, keďže by z ústavného súdu vytvoril ďalšiu inštanciu všeobecného súdnictva, ktorá by vykonávala dohľad nielen nad výsledkami civilných sporov, ktoré sú zásahmi do základných práv, ale aj nad rôznymi čiastkovými, často nadbytočnými procesnými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov. I keď sa takýmto nadbytočným rozhodnutím môže zdať aj namietané rozhodnutie najvyššieho súdu, treba uviesť, že rozhodovacia činnosť nielen opravných inšancií všeobecného súdnictva musí byť zameraná na materiálne riešenie sporu, no nie iba pod vplyvom nálezov ústavného súdu, ale vo vlastnom zameraní sa na konštruktívne a materiálne riešenie sporov, ktorého prejavom nie je systémové uprednostňovanie kasácie pred vecným vyriešením opravným prostriedkom nastolenej právnej otázky.

13. Ústavná sťažnosť je z dôvodu, že napadnuté kasačné rozhodnutie nerieši otázku naliehavého právneho záujmu s konečnou platnosťou, zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2021

Robert Šorl
predseda senátu